

Qui en no ha visto Sevilla,
No ha visto Maravilla.

Spreek-
woord
van dese
Stad.

Die Seviliën niet gesien heeft, heeft geen wonderen gesien; daar by toegende / dat het een teeken is, dat God iemand lief heeft, indien hy hem een Wooninge tot Seviliën geeft. By de Latijnen wierde genaamt Hispalis, en Hispal, als blijkt uit dit nabolgende van Silius Italicus:

Celebre Oceano, atque alternis æstibus, Hispal.

't Vermaarde Hispal, aan den vloed
Guadalquivir, siet Ebbe en Vloed.

Van de oudheid van dese Stad getuigen dese versen / die boven de poort / de la Carne, geslezen worden:

Condidit Alcides, renovavit Julius urbem;
Restituit Christo Fernandus Tertius Heros.

Alcides ley den grond, en Cæsars hand herbouwde
Die Stad, die Ferdinand met Christus weer hertrouwde.

Se leid in een vlak en open veld / en heeft twaalf Poozten met een vermakelijke groote Poozstad / Triana genaamt / uit welke men over een brugge in de Stad komt. Het omleggende Land is / als wy reeds gesegt hebben / seer schoon en vrugtbaar / wassende hier veel Wijn en Kroonen / en gansche Bosschen met Olphen / die niet alleen seer groot / maar ook seer aangenaam en lieflijk om te eeten sijn: synde dit mede een oorzaak van den grooten koophandel / die hier gedryven word / en van den rijkdom der Inwoonderen / die jaarlijks aan den Koningh van Spanjen anderhalf millioenen gouds opbrengen. Het water / dat's te seggen / de riviere Guadalquivir / geeft veel Elsten en Cuis-melaars / of Zeetonijnen / niet tegenstaande dese lye / soo als wy hebben aangemerkt / hier omtrent wel seftien mijlen van de Zee gelegen is. Men heeft'er in boozleden tyden wel vier en twintig duysend Burgers / die huis hielden / geteeld / behalven drie duysend / die in de gemelte Poozstad / Triana, woonden. Maar tegenwoordig is het getal soo groot niet. Geen wonder dat sulken vermaarden Stad / ook trefselijke en vermaarde geboutwen heeft. De Hoofdkerk / die honderd en vyftig schreden lang / en honderd diergelijke breed is / word booz een van de schoonste van de wereld gehouden. Se is de Heilige Maria toegeëigend / en heeft een seer schoone Cooren / waar op men met paarden rijden kan / en op welkers kruin dese woozden seer wel van pas gescheven staan.

De naam des Heeren is een sterke Tooren.

Op deselve Tooren staat een Beeld van gegooten Metaal / hebbende het Geluk / of de Fortuin in de hand / waar by men de veranderinge van de wind sien kan (als elders door hanen / of diergelijke geschied) het welke my dunkt / ook gern quade allusie te sijn. By het Hooge Altaar staan in de Kerk / die ober al verguld is / twee Zuilen van Jaspis. Ook leyd alhier in een Kapelle Koning Ferdinand de Derde begraven / die na ren belegeringe van sefsten maanden / dese Stad in den jare 1248, van de Mooren verlost heeft / en in het jaar 1252. gestorven is. Sijn Combe is met root sinweel bedekt / en op deselve leggen drie Kroonen. In de Sacrifitie staat een silbere Ciborie / waar aan agt mannen genoegh te dragen gebben. Ook is'er een schoone Kandelaar / en een levende fontein / die uit de aarde springt. En op dat'er nietwes aan den luster ontbreken sou / soo siet men in den kruisgang de beeltenissen der verbrande Ketters. Den Aartsbiffchop heeft onder sig veertig Domdeekens : hebbende boven dien een inkomst van honderd duifend Rijksdaalder jaarlijks / en het Dom-Capittel van honderd en twintig duifend. Nog sijn tot het onderhoud van dese Kerk jaarlijks geordonneret dertig duifend guldens. Niet verre hier van daan is het Koninglijke Paleis / een treffelyk stuk werk / en gebouwt by de Moosche Koningen. Men siet by na ober al den Keyserlyken Arend / met de spreuk van Karel de Vyfde : Plus Ultra. De bobenste vertrekken sijn van kostelyk Marmer / en hebben vergulde verhemelisen. De Kapel is ook soo konstelyk verguld / dat diergelijke niet ligt gebonden / en daar in staan alle de Koningen van Spanjen tot op den tegenwoordig regerende : Daar benevens heeft het schoone Lusthoven / met allerley byugten beplant / drie scape Grotten / veelerley Beeldwerk / beneffens een Pyber / en een Waterkonst. Onder de Kamers die'er in groot getal sijn / word'er een getoond / in welke Petrus van Castilien sijn twee Broeders heeft laten om het leven brengen. Onder de Kloosters is dat der Franciscanen het schoonste / sijnde in drie deelen afgesonderd / waar in honderd seftig Monniken / inboozlingen / en honderd veertig vzeemdelingen van deselve ordze sijn. De Kruisgang is hier selfs scraper / als die van het Scurltaal. Het andere is Nueftra Sennora della Mercèd, sijnde dat der Monnikken / die de gevangene in Turkyen verlossen. Het selve is wegens de konstige schilderyen / die in de Kruisgang sijn / en het begin van dese ordze vertoonen / wel waardig om besien te worden. Het derde is dat der Dominicanen. Ook hebben de Jesuiten een Collegie / by het welke de Afbeeldingen der gene staan / die uit haat Societet / om het geloof gemarteld sijn. Op een bysondere plaats / daar men na het Hospitaal gaat staan twee groote steenen Pylaren / die sy gemeenlyk van Hercules benomen / met Spaansche opschryften. Het Gasthuys is een bande voornaamste Hospitalen / die men wyd en sijd sou konnen vinden.

Jeder sieke / word volgens ordonnantie van den Doctoꝝ / so veel spysse
 gegeven als beholen / het koste wat het sou mogen willen. De Stu-
 denten (want hier is een Academie) als ook de Edelluiden / hebben
 haar bysondere kamers / en een onthaal na propozitie. De Munt is
 mede wel besienwaardig; in welke wanneer de Silberbloot uit West-
 indien komt / by de ses honderd mannen plagten te arbeiden: hebben-
 de dese Stad / en Segovia / maar alleen het regt van die te mogen
 exerceren. Alhier is mede de voornaamste Vleeschhalle van gansch
 Spanjen: wordende somtijds op eenen dag wel t' seventig Ossen / be-
 halven de Schapen / &c. geslagen. De Inquisitie heeft haar sitplaats
 in de Doozstad Triana. Over de Ribiere lept niet anders als een
 Schipbrugge / om het sand tegen de palen niet te doen vergaderen / en
 by gebolge de Haven te berstoppen. In de Carthuisers / aan de over-
 sijden van het water / sijn seventien Adelyke Monniken / die elk een
 grooten stoet van dienaars hebben / en de bzeemdelingen alle dagen
 met een schotel Wsch / met een quart Wijn / en met drie bzooden plag-
 ten te bergasten. Het water word over een brugge / eben eens als tot
 Segovia / van ober de ses mijlen / te weten / van Carmona / in de
 Stad geleid. Niet verre van de Stad siet men de verballen muuren
 van Sevilla la Vieja, of oud Sevilien / sijnde de overblyfselen van de
 vermaarde Stad Italica; de geboorte plaats van de Keisere Traja-
 nus / Adrianus / Theodosius de Gzooten / en van den Poet Silius
 Italicus. Seer aanmerkelyk is ook tot Sevilien het Indische huis /
 of la Casa de la Contracion de Las Indias, hebbende een Gubernatoꝝ /
 en twaalf Raadsheeren; en dat van Lissabon / verre te boben gaan-
 de. Het Stadhuys is een groot en oud gebouw / en wanneer den Raad
 compleet is / soo sijn'er hier en twintig Raadsheeren / en bys Juea-
 dos / of Gestwoorne / die aan 't beneden einde sitten / en waar van'er
 twee by beurten als Deurwaarders oppassen. De Raadsheeren sijn
 geheel in 't rood gekleed / en dzagen des Konings Wapen van goud aan
 haar halsen. De Raadkamer is rondom geheel met tapijten van goud
 Tacken behangen; en daar binnen staan twee Urnen / of Lotbussen /
 van rood flutweel / waar inse de stemmen / of Vota, vergaten. Het ge-
 wels is van binnen seer schoon / en ober al staan Roomsche Arenden /
 en de twee Zullen van Hercules / met de bekende Sinspreuk Plus Ul-
 tra Dight by het Stadhuys / ter linker sijden / is een destigh over-
 welffel / en daar binnen een Koninglyke Zeetel van rood flutweel /
 waar by agt Algoazils / of Deurwaarders sitten / en daar nevens
 hier Dienaars / met een Schryber. Dese gaan door de Stad / en sien
 hoedanig alle dingen verkogt worden. Sy dzagen des Konings Wa-
 pen. Hier by moeten de luiden sweeren / hoe duurt het een en 't ander
 verkogt word / gebeurd het nu / dat iemand boven den gefetten prijs
 iets verkoopt: soo trekken sy daar van de boete; die somtijds een con-
 siderabele somme komen te bedragen. Digt by de plaats / daar het
 Gude Sevilien / of Italica heeft gestaan / is een klooster / in het wel-
 ke een Nutaar van suivere Alabafter staat / wiens gelijken ik niet en
 geloof /

geloof / dat ergens veel gezien word. Het eenigste dat in dese Stad te laken is / is dat'er veel sonden en godloosheden in bedryven worden / en dat'er het gepeupel soo uitstekende quaadaardigh is. Een is niet nieuws / een mensch of twee plichtigen dage te sien doodsteeken ; die dan maar booz de een of ander kerk word neer gelegd / tot dat'er geld genoeg versameld is / om hem te doen begraven.

Een andere vermaarde Stad in Andalusien is Cordua, of Corduba, omtrent vier en twintig mijlen boven Sebilien / aan de eigenste Riviere Guadaluquibie gelegen ; maar die aldaar wegens de ondiepten / klippen / en sandgronden / niet bebaarbaar is. Booz de rest is het naast Sebilien een van de schoonste Steden van Andalusien. Se leid in het vierkant / dog langer als byreder. Het is een seer oude Stad / en byz groot in den ommetrek / maar wegens de meernigvuldige Tuinen en Hoben / heeftse juist niet al te veel huisen. De Boorzteden sijn mede byz groot / soo datse wel by een Stad mogen vergeleken worden / insonderheid die gene die tegen het Oosten leyt. Se is meer als twee honderd jaren de Zitplaats der Moorsche Koningen geweest ; maar in den jare 1236. dooz Ferdinandus de Derde henluiden ontweldigt. Men siet'er nog het Paleis / en de Mosque die dooz de selve gebouwt is. Dese laatste die tegenwoozdig de Hoofdkerk / en Yglesia Mayor, en la Mesquita genaamt word / is een van de pragtigste werken van Europa / hebbende vier en twintig deuren / drie honderd en t'seventig Nutaten / en agthonderd en vyftig Pylaren van Jaspis en swarte Marmer / van anderhalve voet in de Diameter. Op een van dese Pylaren staat een Crucifix / 't welk een Christus / die van de Mooren aldaar gebaangen was / met de nagelen van sijn handen / sou gekrabbt hebben ; waer over hy van de Mooren ter dood verwesen / en gemarteld was : sijnde ter gedagtenisse van dit boozbal / een pseren tralie weerk om de boozschryven Pijlaer gemaakt. De nieuwe Kapel / die'er gemaakt is / mag in groote by een kerk vergeleken worden / en is van Marmer gemaakt / en daar en boven nog over al op het heerlykste berguld. Hier by staat nog een ander kleine Kapel / binnen welke aan de eene syde Sanct Louis / Koning van Frankryk / sittende te paard ; en aan de andere verscheide Grasschryften gesien worden. Dese Stad heeft een heerlyk Bisdom / en is de geboozte plaats van veel doozlugtige mannen / onder welke de beide Seneca's / de Poet Lucanus / Gonzalvus Ferdinandus d'Agullar ; die in sijn tijd den grooten Capitein wierd genaamt ; en nog verscheiden andere. Den booznaamsten Adel heeft alhier sijn woonplaats / en den Koning van Spanjen een Paardestal / in welke men dikwils over de twee honderd uitgelesene paarden siet ; sijnde dit de plaats daer de schoonste van gansch Spanjen getreld worden.

Chans bereichste de oydze / dat wy tot de beschrybinge van Cadix quamen ; maar alsoo het selve op een Eiland / en aan een Baep van die eigenste naam gelegen is ; soo moeten wy de beschrybinge van die twee laatste booz af laten gaan / om van het eerste te beter begryp te

Cordua.

Eiland
Cadix.

kyngen. Cadix dan / booz so verre als het Eiland daar dooz verstaan word / is gelegen op de kust van Andalusien / tussen de mond of ontlafing van de Riviere Guadalquivir / en de Straat van Gibzaltar ; en selfs soo na aan het vaste Land van Andalusien / dat het daar van niet anders als dooz een soort van een Canaal gescheiden is / het welke men ober een bygge / expres tot dien einde gemaakt / en die de Bygge van Suaco genaamt word / passeren kan. Dit Eiland heeft omtrent ses mijlen in de lengte / en van een tot drie in de breedte / om dat die laatste niet ober al deselve is. Het selve was in voorleden tijden seer vermaard / om dat de Pheniciers / sig meester daar van gemaakt hebbende / op ordze van het Ozakel / albaar een Tempel ter eeren van Hercules gebouwt hadden ; in welke men wil dat Julius Cesar traanen sou gestort hebben / sich te binnen byzengende / dat Alexander de Grootte het beste gedeelte van de wereld / op sijn drie en dertigste jaar / had t'ondergebragt / en hoe weinig hy selve in tegendeel nog had uitgeregt. In deselve Tempel was een Wutaar toegeerigend aan de armoede ; een ander aan de Konsten ; een derde aan den Ouderdom ; en een vierde aan de Dood ; hebbende dit alles sijn beteekeninge / en willende hy boozbreid soo veel seggen / dat de armoede de Moeder van de konsten was ; dat de konsten moesten geoeffend ; den ouderdom geeerd ; en de dood / als het einde van alle dingen / verwacht worden. Uit desen Tempel heeft Julius Cesar een grooten schat genomen / om'er sijn Soldaten mee te betalen. Men siet'er twee toornen sijnde de oberbliffelen baneen oud geboutw / of Tempel / die men de Colommen van Hercules noemt. Het Land is so byzigtbaar / dat de beesten van oberbloedig boedfel bersten souden / indien mense niet tydig genoeg uit de weiden nam. De Bay van Cadix / genaamt Sinus Gaditanus, is een Inham van de Atlantische Zee / tussen het Eiland Cadix / en het vaste Land van Andalusien / leggende het eerste ten Zuiden / en het laatste ten Noorden / en ten Westen van deselve. Se heeft twaalf mijlen in den ommetrek / en twee in de breedte : wordende gedefendeert dooz verscheide Kasteelen / waar van dat van het Puntaal / en Matagorda de booznaamste sijn ; leggende vlak tegen malkander ober ter plaatse daar de Bay het nauwste is / en het Kanon van deselve Krupswijs dooz malkander wa-terpaf schierende. Men siet in dese Bay de Haven van Cadix / Poort Smacia / en Poort Heaal / en een groote meeningte Zoutketen / daar uitnemende goet zout gemaakt word.

Groote en vrugtbaarheid van het selve.

Bay van Cadix.

Stad Cadix

Cadix dan / of Gades, by de Zeebarende genaamt Calis Malis, is een vermaarde Stad in Andalusien / en wel in specte op het boozschyben Eiland Cadix / twee en twintig mijlen van Sebillen en agtien van Gibzaltar. Deselve is maar van een middelbare groote / dogh onder tussen sterk / en wel beboutw / wordende aan de Zee kant gedefendeert dooz steile Steenrotsen / die haar tot een bozftweringe verstreken / en aan de Land zyde / dooz een goede Gragt / en twee Bastions / die al de spacie bestaan / die dit Eiland aan dese zyde heeft. Se heeft een seer goede Haven / die beschermd word dooz twee Kasteelen /

op beide de zyden van deselve leggende / en dooz een derde / gebouwt op een Steentots / die sig verheft in 't midden van de Zee. Daar en boven isse seer vermaard dooz den koophandel / sijnde als het Centrum waar na toe alle rijkdommen van de Spaansche Westindien vloeyen / en waar uit alles wat derwaarts gebragt word / booztkomt: woordende hier de Spaanse Galloenen met allerhande koopmanschappen derwaarts uitgerust / en van daar met de schatten van Peru / en andere Landschappen / beladen / weer ontfangen. Karel de Vijfde oordeelde deselve van soo grooten aangelegendheid / dat hyse / als de stutel van Spanjen / aan sijn soon Philippus de Tweede / gelaste te bewaaren / soo als Blyssingen in Zeeland / en Souletta in Africa. Egter is deselve dooz de Engelse en Hollanders / in den jare 1596. ingenomen / geplonderd / en verbrand: Maar vervolgens weer verlaten sijnde / wierdse heerlijker herbouwt als van te hooren. En in 't boozleden jaar hebbende boozschebe Natien weer een attacque op deselve gedaan / maar sijn / na een gansche maand vjughteloos daar booz versieten te hebben / genootsaakt geweest te vertrekken; 't sy dat men aan de spde van de Spanjaarden in beter staat van tegenweer is geweest / als men gedage hadde / of aan spde der Bondgenooten geen behoorzijke mesures genomen had / nogtans is dese schade merkelyk bergoed / en de misflag / die'er mogt begaan sijn / verbeterd / dooz het geen by Digos is boozgefallen / waar van wy op sijn plaats gesproken hebben.

Jaen, Giennum, Gienna, en Fanum Sancti Johannis, in boozleden tijden genaamt / Aurigi, Oningis, en Oringis, is een groote / rijke / en schoone Stad in Andalusien / leggende op de Frontieren van Granade / omtrent twaalf mylen van de Hoofdstad van die selve naam. Ten tijde van de Mooren was deselve de Hoofdstad van een Koningryk / 't welk van haar de naam boozogh / eben eens als Sebillien en Cozdua. Ferdinand de Derde herwonse in den jare 1246. en verdzeeft de Mooren. Se heeft een Bisdom ahangelyk van Toledo / een kraffel / gebouwt op een Heubel dicht by de Stad. Daar en boven leberdse veel Wijn / Olie / Kooren / Wildbzaad / Honingh / allerlep Druyten en Zyde uit / en heeft een treffelyken Land Adel en lustige Fonteynen.

Ofuna is een Stad in Andalusien / met den titel van een Hertoghdom / vpf mylen ten Zuiden van Cypa gelegen. 't Is aanmerkelijck dat dese Stad geen water heeft / en dat'er geen andere als Olyfboomen rondom deselve wassen / hoetwelse booz de rest geen gebrek aan Dre of Kooren heeft. Daar worden omtrent de vpf duysend Haardsteden gesield; ook is'er een Academie / dooz den Graaf van Arcenna gesligt / maar die tegenwoozdig niet seer vermaard is.

Gibraltar is een Stad in Andalusien / omtrent tien mylen ten Zuiden van Cadix / aan de Straat van Gibraltar / die soo wel als de Stad selve sijn naam ontfangen heeft van den Berg Calpe / of Gibraltar. Se lept langs een Steenklyp / die sig omtrent een myl Zee-

Jaen.

Ofuna.

Gibraltar.

waarts in strekt / en by na de gedaante van een Eiland heeft / sijnde
 maar met een kleine streck Landts geheggt aan het vaste Land
 van Andalusien : Welk klein gedeelte / by na soo laagh als de Zee
 selve / men licht sou kunnen doorszicken / om'er een heel Eiland van te
 maken. Se is meer besaamt dooz haar strekte / als wegens haar
 gzoote / sijnde de uitterste Frontierplaats van Spanjen tegens Afri-
 ca. Het kasteel leid op de hooghte van de Steenvrots / langhs wel-
 ke de Stad gebouwt is / en beneden aan de Zee / aan elk einde van
 de Stad leggen twee heerlijke Bolwerken / met Geschut wel booz-
 sien : Om welke reden het te meer te verwonderen is / dat den Hol-
 landsen Admiraal / de Heer Heemskerke / heeft durven onderstaan /
 de Spaanse Scheepsmagt / in den Jare 1607. onder dese Bestinge /
 in 't nautu van de Straat / aan te tasten. Pogh is'er een Mole /
 of Brugge / welke drie honderd schreden Zeewaarts in gaat / en dooz
 een Italiaan gebouwt is. Sommige houden dese Stad booz het oud
 Heraclea, hoewel andere de ruinen van het selve omtrent een mijl
 van het tegenwoordige Sibzaltar toonen / wordende daarom ook ge-
 naamt Gibraltar Vejo, of het oude Sibzaltar. De naam van Gi-
 braltar, die eerst aan desen Berg / en naderhand aan de Stad / en
 aan de Zee engte gegeven wierd / heeft daar van daan sijn oorsprong /
 dat de Veldoverste der Mooren / Tarif Abenraza genaamt / eerst by
 den Berg Calpe (want dit was sijn eigen naam) aan Land quam /
 en hem den naam van Gebal Tarif gaf / 't welk soo veel als het Ge-
 bergte / of den Bergh van Tarif seggen wil : Waar uit dan nader-
 hand de naam van Sibzaltar gesozmeert is : wordende deselve regen-
 woedig soo aan de Stad / en aan de Zee engte / als aan den booz-
 schreven Bergh gegeven. Dese Bergh / die aan de zyde van de Straat
 in Europa / is gelegen ; word beneffens een ander / die aan de an-
 dere zyde / recht tegen over deselve leid / en Abyla genaamt wordt /
 van sommige gehouden booz de Columnnen van Hercules : Hoewel
 andere meenen / dat dese Columnnen van Metaal sijn geweest / en in
 den Tempel van Hercules / waar van als nogh sommige overblijffen
 op het Eiland Cadix gesien worden / geskaan hebben : Wordende
 van nogh andere dese overblijffelen selve / sijnde twee oude en verba-
 lene tooznen / daar booz gehouden / als in de beschrijvinge van het
 Eiland Cadix is aangewesen. Dese Columnnen wierden in boozle-
 den tijden booz het einde der wereld gehouden / soo als nogh hedend-
 daaghs de Zeebarende Luiden het westelijke boozgebergte / Caap de
 Finis terræ, of het einde der wereld noemen. Niemand dozft sig in
 die tijd versouten / van daar verder boozt te baren ; weshalven de Zee-
 luiden / wanneerse tot Cadix quamen / de geside Hercules Offer-
 handen dedden / en hem booz haar behouden reise dankten. Om
 het onderscheid van dese twee Bergen te beter aan te merken / soo
 heeft men op een van de selve / te weeten / op die in Europa / een
 Kapelle opgeroght / en deselve genaamt / Nacstra Sennora d'Europa ;

Waar van
 daan alsoo
 genaamt.

Colom-
 nen van
 Hercules.

en op die in Africa een ander / onder de naam van Nuekra Senno-
ra d' Africa. Langhs de kust van Gibzaltar staan veel Wagttooz-
nen / op welke men met schieten en vuuren teekenen geeft / wannert
'er Dooren of Zee-Rovers gesien worden. Op een van de selve / die
op een hooge klip staat / kan men over de twintigh mylen in Zee
sien.

Belangende de Straat van Gibzaltar / die andersins ook Freum Straat van
Gaditanum , en Herculeum genaamt wordt / deselve is een van de Gibraltar,
boornaamste Zee engtens van de bekende wereld / scheidende Europa
en Africa van malkander / en de Middellandse Zee met den Oceaen
bereinigende. De lenghte is omtrent van tien / en de breette van
vier mylen. Ter plaats daar deselve op 't nauwste is / leid aan de
syde van Spanjen den Bergh Gibzaltar / en recht daar tegen over
den Bergh Abpla / by Ceuta in Africa ; welke beide / soo als wy
geseght hebben / booz de Columnen van Hercules genomen wier-
den.

Medina Sidonia is een Stad in Andalufien met den tijtel van een Medina
Hertogdom / gelegen op een hoogte negen mylen ten Oosten van Ca- Sidonia,
dix. Den Hertogh van die naam heeft een Biergaarde / die eenige
mylen groot is / en derhalven by uitnemendheid El Bosco del Duque
genaamt word.

Baesa , Batia , en Biatia , is een Stad in Andalufien / omtrent een
mijl van de Riviere Guadalquivir / tussen de Steden Jaen / en Abe. Baesa.
da / twee mylen van de eene en van de andere. Het is een groote
Stad / hebbende een Academie / die in den jare 1538. is opgerecht /
ende een Bisdom / dat in den jare 1249. met dat van Jaen vereenigd
is. Boozes versekerd men / dat dit selve Stad is / die in voorleden
tijden Civitas Batica genaamt wierd.

Xeres de la Frontera is een Stad in Andalufien / gelegen op de Ri- Xeres de
viers Gudeletta / ses mylen ten Noorden van Cadix. Sommige mee- la Fronte-
nen dat dit het oude Caesariana is / en datse haar wasdom aan het ra.
verballen Asta Regia schuldigh is. Niet verre van dese Stad heeft
Roderik de laatste Koningh der Gothen met de Mooren die berugte
Veldslag gehouden / die hem het leven en het Koningryk gekost heeft.
De is met muuren omtrokken / en heeft rondom een kostelyk Wyng-
was / en heerlyke Kroonen-belden / soo dat 'er niets ledigh / noch on-
bebouwt is. Men versekerd / dat binnen Xeres een gebruyk is / dat
de vermogensie Luiden diepe putten in de aarde graben / in welke sy de
bzugten lange jaren konnen goed houden / die dan met steenen bedekt /
en sonder consent van de Magistraat niet mogen geopend / nog wegge-
nommen worden.

Ecaya , booz desen genaamt Astigi , en Colonia Augusta Firma , is
een Bisschoplyke Stad in Andalufien / gelegen aan de Riviere Xenil / Ecaya.
tussen Cordua en Seville / negen mylen van de eerste / en vyftien my-
len van de laatste plaats. De heeft een bzugtbare Landbouw ; en
seer

104 Nieuwe Historische Reisbeschrijvinge van

seer goede weiden voor de beesten / weshalven de ingeseren sich meest met wolle en Laken handel generen / uitgesonderd dat'er ook eenige kennip vald / en in het dal / waar in de Stad leid / wateren die tot genesinge van verscheide siekten goet bevonden worden.

Ubeda.

Ubeda is een Stad in Andalufien / twee mijlen van Baesa / tegen het Oosten. Se is tamelijk groot / wel bevolkt en sterk / wordende beschermt door een goede Citadelle die op een hoogte leid. Om trent een mijl van dese Stad siet men op de Riviere Guadalquivir een Doorp / genaamt Ubeda la Veja, of Puente d'Ubeda, sijnde voor dese getweest een Stad / die Bethulæ genaamt wierd.

Carmona.

Carmona, voor desen een groote Stad der Turditaniers / is tegenwoordigh een Stad in Andalufien / leggende op een Heuvel / wiens voer bespjoeld word door de Riviere Corbones / wordende van hier het water geleid na Sebillen / ses mijlen van deselve gelegen. Het Land rond om is seer vruchtbaar / en de Stad selve wegens sijn voortreffeljkheid het tweede Romen genaamt.

Dit dan sijnde de voornaamste plaatsen / die wy dus verre onse opmerkinge hebben waardig geagt / soo hoope op A. E. D. nieuwsgierigheid daar mede tot hier toe sal voldaan sijn / en blybe / terwyl ik my tot de verhandelinghe der oberige dingen gaa bereiden.

MYN HEER, &c.

SESDE

SE S D E B R I E F.

Behellende een beschrijvinge van
het Koninkrijk Leon, Oud en Nieuw
Castilien, en Estremadura.

M Y N H E E R,



De Provincien en Koninkrijken / in den ommetrek
van Spanjen gelegen / doozwandeld hebbende / soo
bereischt de oydze / die wy ons in den beginne had-
den boozgesteld / dat wy ons tegenwoozdig tot die
gene keeten / die binnen in het Land / als in het
Centrum van het Koninkrijk / gelegen sijn : en dese
sijn / soo als wy doenmaals seiden / het Konink-
rijk Leon / Oud en Nieuw Castilien / en het
Spaansc Estremadura. Wy sullen van het laatste / als naast aan An-
dalusien gelegen / het eerste beginnen / en vervolgens soo onse courz
dooz Leon / en Oud Castilien / tot in het Nieuwe boozsetten / om daar
als in het Middelpunt / te konnen eindigen / en alles met te meerder
gemak en geboeglykheid in sijn natuurlyke oydze te beschouwen. Want
of wel Estremadura eertydjs tot het Koninkrijk Leon / en naderhand
tot dat van Castilien gerekend is / en dese bygevolge de boozrang had-
den / soo sullen wy dog / en om de boozschreben reden / en om het ge-
tal van veertien Koninkrijken of Provincien goed te maken / het selbe
in 't bysonder / en op de eerste plaatse betragten.

Inleidinge

Het Spaansc Estremadura dan ; 't sp dat men het selbe tot het Ko-
ningrijk Leon / of wel tot dat van Castilien rekend / is een Provincie
van Spanjen / ten Zuiden bepaald dooz Andalusien / ten Westen dooz
het Koninkrijk Portugaal / ten Noozden dooz Leon / en ten Oosten dooz
Castilien. 't sijn met opset het Spaansc Estremadura / om dat 'er
nogh een Estremadura is / sijnde een Provincie van Portugaal. Men
houdt het booz een gedeelte van het Hispania Batica, in het welke de
Vertones eertydjs souden gewoond hebben. Dese Provincie woord on-
derscheiden in drie deelen ; te weten in dat geene / 't welk ten Noozden
van de Riviere Tagus leid / en hier in sijn de Steden Coria en Placen-
tia : in dat gene 't welk tussen de Riviere Tagus en de Guadiana leid /
waar

Estrema-
dura.

Desselvs
gelegen-
heid en
grootc.

waar in de Steden Truxillo, Medelin, en Merida sijn: en eindelijk in dat gene / het welke ten Zuiden van de Guadiana leid / en de Steden Ellerena, Badajos, en Xeres de Badajos, in sich sluit: hoewel 'er behalven dese nog andere Steden / Plekken en Doopen in dit Landschap sijn; maar die nogtans in de somer van Wegens de groote hette niet veel bewoond worden. Maar in de winter is het daar redelijk aangenaam / nademaal 'er treffelijke weiden / en seer veel Bee te vinden is / ook sijn 'er tamelyk veel aard en boombrygten.

Coria.

Coria, Cauria, en Caurium, is een Stad in Estremadura gelegen op de Riviere Alagon / in het gebergte van Corras Vaccas / tussen de Steden Placentia / Alicantara / en Ciudad Rodziga / omtrent veertien a vyftien mylen van de eene en van de andere; hebbende een Bisdom afhankelijk van Compostella.

Placentia.

Placentia, booz desen genaamt Ambroicus Pagus, is een Stad in het Spaanse Estremadura / gelegen aan de Voet van het Gebergte / vyf mylen ten Westen van Toledo. Placentia was in boozleden tijden / als blykt uit de Latynse naam / niet anders als een Doorp: maar in den jare 1180. wierdse tot een Stad gebouwt / van de ruinen van Deobziga / een Stad van de Vertoniers. Se heeft een Bisdom / afhankelijk van Compostella / en een Citabelle van een redelyke sterkte.

Truxillo.

Truxillo, Trugilla, Turris, en Castra Julia, is een Stad in Estremadura / gelegen op de Riviere Almonta / twaalf mylen ten Noordoosten van Merida. Truxillo is de geboorte plaats van den berugten wyzedaard / Franciscus Pizarrus, die het Koningryk van Peru veroverd heeft.

Medelin.

Medelin, of Metellinum, is een Stad in het Spaanse Estremadura / gelegen op de Riviere Guadiana / agt mylen boven Merida. Dese plaats is het Vaderland van Ferdinandus Cortes, betoveraar van het Koningryk van Mexico. Se heeft een Oud Kasteel / en een schoone brugge met twintig boogen over de Guadiana; maar dat sijn dese Riviere hier ter plaatse onder de aarde verbergen sou / en een tyd lang onder deselve heenen loopen / eer datse weer te voorschyn quam / is een vertellinge / waardig om te worden uitgelachen / als elders van ons is aangetoond.

Merida.

Merida, in 't Latijn Eremita, en Augusta Eremita, is een Stad in Estremadura / gelegen op deselve Guadiana / elf mylen boven Badajoz. Se behoort de Ridder van S. Jacob / maar is op verre na soo vermaard niet / alse in boozleden tijden geweest is. Het was de Hoofdstad van het gansche Lusitanise Spanjen / en had een Aartsbisshofdom / 't welk naderhand na Compostella verlegt is. Egter siet men 'er nog verschelden overblyffels van Waterleidingen / en Amphitheaters / als soo veel kentekenen van haar oude luister. De Keiser Augustus de Cantabriers / Asturiers / een Portugiesen 't ondergebragt hebbende / bouwde deselve / en gaffe aan de oude soldaten / die hy in Spanjen gelaten hadde; waar van daan haar ook de naam van Augusta Emerita

gekomen is. Ook liet hy van hier op Cadix een wegh maken / als blijkt uit het opschrift van een oude Marmer-steen / 't welk nog heden ten dage te lesen is. Wel is waar / dat men in plaats van de twee verballene Aqueductus, of Waterleidingen der Romeinen / een ander gemaakt heeft / waar dooz het water in de Stad gebragt word / maar dese en is by de voozgaande in geenen deele te vergelijken. Eventwel heeft se nog een deftige steenen Brugge / die in den jare 1610. ten eenemaal van het water wiedz wegh gespoeld / en een groote somme gelds gekost heeft / omse te herbouwen. Rondom de Stad / soo verre men sien kan / is een heerlyke hooren grond / soo dat deselve by na als vooz een hooren schuur van Castillen kan gehouden worden. Nog is hier een klooster vooz de broeders van S. Jacob / ook syn'er den Poët Decianus, en H. Maagt Eulalia gebooren.

Ellerena, of Hellenena, vooz desen genaamt Castra vetera / is een Burgt van het Spaanse Estremadura / op de Frontieren van Andalusien na de sijde van Cozdua. Ellerena.

Badajoz, in 't Latijn Pax Augusta, en Colonia Pacensis, word tegenwoordigh vooz de Hoofdstad van het Spaanse Estremadura gehouden / leggende op de Riviere Guadiana / negen of tien mijlen beneden Merida. De Mooren veranderden / dooz onkunde / de naam van Pax Augusta eerst in Baxaugos, daar na in Badaxos, waar van de tegenwoordige naam van Badajoz gekomen is. Het heeft een Bisdom afhankelijk van Compostella / en is een groote welgelegene en sterke Stad / wordende beschermt dooz het Fozt St. Christoffel / en dooz een magtige Citadelle. Hier omtrent / als op een Frontierplaats tegen Portugaal / sloegh Philippus de Tweede syn Leger ter neder / wanneer hy in den jare 1580. Portugaal veroverde. De Portugiesen belegerden dese plaats in den jare 1658. maar moesten sonder iets op te doen weer vertrekken. Hier omtrent wassen veel Oranje-appelen / Vijge / Citroenen / en Olijf-boomen. Badajos.

Xeres de Badajoz, andersins Xeres de los Cavaleros, of Xera Equitum, is een kleine Stad in het Spaanse Estremadura / gelegen op de Riviere Arditas / ses mijlen ten Zuiden van Badajoz. Dese is de geboorte plaats van Vasques Nuna de Balboa, die in den jare 1513 het eerst van allen ondernam / de Zuiderkusten te bebaren. Xeres de Badajos.

En Doozden van Estremadura leid het Koninkrijk Leon / naast Obiedo het oudste Koninkrijk van Spanjen / sefder den inval der Mooren. Want de Mooren Spanjen veroverd hebbende ten tijden van Roderik; die by sommige vooz de laaste Koning der Gothen gehouden word; soo verhoorden de overgeblevene Geestelyke en Edele / die haar toeblygt in Asturien hadden genomen / na een Interregnum van vier jaren / te weten van het jaar onses Saligmakers 714. tot het jaar 718. Pelagius / de Soon van Fabila / Hertog van Cantabryen / uit het Koninklyke geslagt der Gothen / tot haar Koningh; die syn Koninklyke sitplaats tot Obiedo hebbende ter neer gesteld / de eene overwinninge na de andere op die ongelovige behaalde / en haar in den ja- Koning-rijk Leon

re 722. de Stad Leon ontweldigde / met een den Koninglyken Zetel derwaarts van Oviedo verplaatsende: Invoegen dat het Koningryk Leon / vier jaren later / als dat van Oviedo / is opgerecht. Alhier bouwde hy tegen de Mooren een Kasteel / waar van naerhand de Gra- ben / en hy verloop van tijd / het gansche Koningryk van Castilien / sijn naam ontfangen heeft. Hem volgde in de Regeeringe sijn Soon Fabila; en desen Alphonsus de Eerste / een Soon van Petrus / Hertogh van Cantabryen / uit de nakomelingen van den Gotischen Koningh Recaredus; als getrouwt sijnde met Ermesenda / de suster van den voorszreven Fabila. Uit het geslagt van desen Alphonsus / die ook Catholicus genaamt wierd / sijn veel Koningen van Leon voorsz- gekomen / tot op Beremund de Berde / die omtrent het jaer 1030. overleden is. Sanctia de Suster van Beremund trouwde met Ferdin- and / Koning van Castilien; waar dooz de twee gemelte Koningry- ken dan met malkander vereenigt wierden. Dit Koningryk / het wel- ke van desselvs Hoofd Stad Leon sijn naam ontfangen heeft; word bepaald ten Noorden dooz Asturien; ten Oosten dooz Oud Castilien; ten Zuiden dooz het Spaanse Estremadura; en ten Westen dooz Por- tugaal / en Gallicien. Het heeft van het Noorden tot het Zuiden / tussen de bystigh en festigh mijlen in de lenghte / en van het Oosten tot het Westen veertigh mijlen in de breete. De Riviere Duoro loopt mid- den dooz het selve / en scheid het by na in twee gelijke deelen. Het ge- deelte 't welk ten Zuiden vande Duoro leid word genoemd het Leon aan dese zyde van de Duoro; en het gene ten Noorden van deselve Riviere leid / het Leon aan gene zyde vande Duoro. Dit Koningryk was in voorszeden tijden van veel grooter uitgestrektheid / als tegenwoozdigh; als onder sijn begrypende het eigentlyke Leon / Gallicien / Asturien / Oud Ca- stilien / en Estremadura. Het terrain van Leon is berghaghtigh / dzoogh / en niet seer byugtbaar. De voornaamste sieden van het selve sijn de Hoofdstad Leon, Astorga, Palencia, Toro, Zamora, Sala- manca, en Ciudad Rodrigo, sijnde altermaal sieden die een Bisdom hebben.

Desselvs
gelegen-
heid en
grootte.

Stad Leon.

Leon, in 't Latijn Legio, de Hoofdstad van het Koningryk Leon / 't geen van haar de naam dyaaght / is gelegen aan de voer van het ge- bergte van Asturien / dicht by den oorsprongh van de Riviere Ezla / byf- en- twintigh mijlen ten Noordwesten van Valladolid. Het is een ggoote / dog niet seer volkryke / stad. Se heeft een Bisdom afhangelyk van Compostella / en een Kerk / die vooz een vande schoonste van Span- jen gehouden word; in dewelke seven-en-dertig Koningen / en een Kep- ser van Spanjen begraven leggen. Ook is 'er niet waaraegtiger / als dit bekende seggen: Dat de Kerk van Leon de schoonste; die van Tole- do de rijkste; en die van Seviliën de grootste van heel Spanjen is.

Astorga.

Astorga, is een Stad in het Koningryk Leon / gelegen op de Riviere Cozto / of Cuerto / agt mijlen ten Zuidwesten van Leon / de Hoofd- stad van dit Koningryk. Se word gehouden vooz het Asturica van

Plinius

Plinius en Antoninus: zijnde wel niet seer groot in den ommetrek / maar sterk van naturen. Het verre daar van daan leid het Binnenmeer Sanabria / een myle langh / en omtrent een halve byeed. Alden door het selve stroomt de Riviere Cer / en dat met sulken geruisch / datse haar baren als een zee opwerpt / zijnde met dit alles nogtans seer rijk. Nogh heeft de Graaf van Benevento in 't midden van dit meer een praghtigh Paleis op een Steenrots gelegen / 't welk niet onbermakelyk om te sien is. Egter is de Stad gansch niet volkryk / en verbaald nog dagelijks van sijn oude luister.

Palencia is een Stad van het Koninkrijk Leon / gelegen op de Riviere Carion / niet verre van Pizurra / agt mijlen boven Valladolid. Palencia is een oude Stad / hebbende een Bisdom / afhangelyk van de Hoofdstad Burgos in oud Castilien.

Palencia.

Toro, andersins Taurus, is een Stad in het Koninkrijk Leon / aan de Riviere Durio / negen mijlen ten Westen van Valladolid. Sommige nemen deselve voor het oude Sarabris, andere voor het Octodurum; alle beide steden van de Dacceers. Hoe dit sy / of niet / dese gewoondige stad leid op een hoogen Bergh / op welke goede roode Wijnen / en allerhande Kroonen en Landrvughten in overbloedt wassen.

Toro.

Zamora, eertijds Senticca genaamt / is een Stad van het Koninkrijk Leon / gelegen op een heubel / dicht by de Riviere Durio / tien mijlen boven Miranda de Durio. Het aardryk hier omtrent is seer bygtbaar / en men vind in haar gebied een groote quantiteit schoone Turcofen. Se is gebout op de ruinen van het oude Senticca, zijnde een stad van de Dacceers / die in den jare 888. van de Mooren verwoest is. Se is rebelyk sterk / en heeft een schoone Vrugge over de Durio.

Zamora.

Salamanca is een Stad in het Koninkrijk Leon; hoewel sommige die tot Oud Castilien reekenen; gelegen aan de Riviere Tormes / die sich ontlast in de Durio / veertien mijlen ten Noordoosten van Ciudad Rodrigo. Se heeft een Bisdom / afhangelyk van Compostella / veel Adels / en condom een vugtbaren grondt. Maar boven dit alles is se vermaard door haar Hooge School / of Academie; zijnde de voornaamste van gansch Spanjen. Marinus telden'er in sijn tijd over de seben duisend Studenten; en gemeenlyk sijn'er vier en twintigh Professoren in allerhande Faculteiten / waar van een gedeelte besoldighde sijn / en een ander gedeelte den dienst waarnemen / sonder eenigh ander loon daar voor te trekken / als datse de verwagtinge hebben / van by het overlijden der eerste / in der selven plaats te succederen.

Salamanca.

Ciudad Rodrigo, andersins genaamt Rodricopolis, is een Stad in het Koninkrijk Leon / gelegen op de Riviere Aduada / drie mijlen van de Frontieren van Portugaal / twaalf van Coria / en veertien van Salamanca. Men meend datse door Ferdinand van Leon gebout is op deselve plaats / daar in hooyleden tyden de Stad Mirobriga lag /

Ciudad Rodrigo.

110 Nieuwe Historische Reisbeschrijvinge van om hem tot een Grensvesting tegen Portugaal te verstercken. Vooy de rest is Ciudad de Rodrigo een vrye sterke stad / hebbende ook een Bisdom afhankelijk van Compostella.

Behalven de voornoemde Steden heeft dit Koninkrijk nog veel andere / onder welke de merkwaardigste de nabolgende sijn / als Villa Franca, Calabelos, Ponferrada ; 't welk vooy het Interamnium Flavium der oude gehouden word ; Vierzi, Pontedella Reina, Orzanaga, en Ledesma : Welke laatste plaats uit de uatuur seick / en rijk van leestogd is / hebbende onder sig drie honderd en tagtigh Deken / binnen welke omtrent sessien duysend haardsteden sijn. Ook sijn vooy andere vermaard stedekens Mansilla, Villalpando, en Benevento. In de Benevento / 't welk van alle leestoght / en insonderheid van water / wel voorszien is / heeft de Graaf Pimentelleen schoon en deftigh Paleis / 't welk met den luister van sijn familie wel over een komt. Nogh is'er Saldagna en Tordefillas, hebbende rondom vrygbare Velden / en binnen sijn muren een heerlijk en koninglyk Paleis. Van gelijken Medina del Campo, by de Latynen genaamt Methymna Campensis, een voorzame koopstad / binnen welke des winters drie maanden / en des somers drie Missen of Jaarmarkten gehouden worden. en niet tegenstaande dese Stad veelmalen nood van vryand geleden heeft / soo is nochtans het aardryk soo goed en vrygbaar omtrent dese / datse en wegens het oberbloedige gewas / en wegens de voorszeyden Jaarmarkten / en koopmanschappen / seer rijk is : waer by nog komen haar heerlyke vygheden / en datse van alle tollen en beswaarnissen ontlast is. Insonderheid word het Vryd en den Wijn seer hoogh gepresen / sijnde twee saken die in Spanjen boven alle andere geestmeert sijn. Spndelyk is Medina del Rio Secco nogh van Leestogten / nog van Jaarmarkten en koopmanschappen misgedeeld.

Castilien.

Desselfs
gelegen-
heid en
grootc.

Met het Koninkrijk Leon / den wegh Oostwaart aan verholgende / komt men in dat van Castilien / het grootste en vermaardste van alle de Staten / en Koninkrijken van Spanjen / en genoegsaam als in het hert of Centrum van dese be gelegen : wordende ten Noorden bepaald dooy het Asturien van Santillana / en Biscapen ; ten Oosten dooy Valencien / Arragon / en Navarre ; ten Zuiden dooy Andalusien / Murciaen / en Granada ; en ten Westen dooy Portugaal en Leon. Dit Land is bespzoed dooy verscheide Rivieren / hebbende de voornaamste van gansch Spanjen of hier haar oorsprongh / of ten minsten haar dooytogt. De lugt van Castilien word dooygaans vooy suiver en gesond gehouden ; maar het aardryk is seer bergagtigh en droogh / ter oorszaak dat het hier soo weinigh regend / en op verscheide plaatsen gansch onbebouwt en onvrygbaar is / van wegens de schaars en traagheid der Inwoonders. Noghrens brengen'er de Valleien eenige quantiteyt Hooren / Wijn / en Vrygten vooyt ; dogh meer in de gedeelten tegen het Zuiden / als tegen het Noorden. Hier en tegen heeft het Noorder gedeelte better Weyden vooyt de beesten / als het Zuider : werdende om dese reden ook

ook soo grooten quantiteyt schoone Wolle / en kostelijke Lakenen in de selve gebonden. Dit uitgestrekte Land / 't welk andersins onder de algemeene naam van Castillen bekend is / word verdeeld dooz een lange keeten van gebergte / die van het Westen tot het Oosten dooz het selve heenen loopt / in twee seer gzoote Provincien / of Koningrijken; dzagengende het gebergte tegen het Westen de naam van Sierra Tablada; en dat tegen het Oosten / die van Sierra Molina. Het gedeelte dat ten Noorden van dit Gebergte leid / is tegenwoordig bekend onder den naam van Oud Castillen; soo als het gene dat aan de Zuidzijde van het selve Gebergte is / onder die van Nieuw Castillen te boeke staat. En hier van daan is het dat wy een ieder van deselve in 't bysonder sulsen betraghten.

Oud Castillen / in 't Latijn Castella Verus, en Castella Vera & proprie dicta genaamt / is dat gedeelte van Castillen / het welke tusschen het gebergte van Tablada en Molina / en tussen dat van Asturien beslooten is. Inboegen dat selve behalven het Oude Castillen / eigendlyk alsoo genaamt / ook begrypt de kleine Landschappen van Biora / en Bureba. Het word ten principale daarom het oude Castillen genaamt / om dat het eerder als het nieuwe van de Nooren herwonnen is. Zijn figuur is by na als een Triangel / hebbende tagentigh mijlen van het Noorden tot het Zuiden / en bystigh van het Oosten tot het Westen. De Ebzo en de Burio hebben in dit Koningrijk haar oorsprongh / en de voornaamste Steden sijn tegenwoordigh de Hoofdstad Burgos, Valladolid, Avila, Segovia, Siguenza, Osma, Soria, Calahorra, St. Domingo de la Calcada, Nagera, en Logrone. Dit Koningrijk heeft lange den tytel van een Graaffschap gedragen / en de Koningen van Leon vooz haar Opperheeren erkend / eer dat het tot de Koninghijke waardigheit verheven wierd: synde het voorsz. Koningrijk Leon meer als drie honderd jaren ouder / als het gene waar van wy tegenwoordigh spreken / 't welk op de navolgende wyse van naam en meester veranderd wierd. Garcias / de laatste Graaf van Castillen / tot Leon met des Koninghs suster sulkende trouwen / wierd van sijn eigen Leenmannen / in plaats van byuloft te houden / berraderlyker wyse om 't leuen gebragt. Hier op quam Castillen aan Sanctius / Koningh van Navarre, bygenaamt de Gzoote / als met de suster van den overleden / getrouwt sijnde / die eenighste erfgenaam van haar Vader was. Dese Sanctius nu gaf het selve de naam van een Koningrijk / 't sy om sijn eigen luister te vermeeren; 't sy om dat hy oordeelde dat het deselve van wegen sijn uitgestrektheid en vermogen / wel waardigh was: sijnde het selve sekerd dien tijd noit anders als onder den tytel van een Koningryk bekend geweest. Dooz het houwelijck van Beremund de Berde / wierd Castillen met Navarre en Leon vereenicht / als naderhand met Arragon / dooz het Houwelijck van Ferdinandus Catholicus en Isabella.

Verdeeling
ge in een
zuider en
noorder
gedeelte.

Oud Castillen,
waar van
daan alsoo
genaamt,

Word van
een Graaf-
schap tot
een Ko-
ningrijk
verheven.

Merk-
waardig
geval van
ontrouwe,
en schan-
delijke
lasterin-
ge.

Ter occasie van den voornoemden Sanctius / kan niet nalaten / een domestieq gebal / 't welk seer aanmerkelijk is / te verhalen. Sanctius tegen de Mooren te Velde gaande / want dit was de gewoone exercitie der Koningen van Spanjen; had sijn Gemalinne een paard / 't welk seer schoon was / gerecommandeerd / met verzoek van het selve sozgebuligh te bewaeren. Wat gebeurde'er? Garcias / haar oudste Soon / versoekt haar / het selve te mogen hebben; en de Moeder toonde sijn niet ongenegen / van hem het selve te geven. Maar de Stalmeester haar gefeght hebbende / dat den Koningh het selve qualigh soude nemen; soo veranderde se van resolutie / en weigerde het paard te geven. Garcias hier dooz ten uittersten bergzamd sijnde / en geen ander middel wetende om wraak daar over te nemen / beschuldight sijn eigen Moeder / van sijn met den Stalmeester / in absentie van den Koningh / te buiten gegaan te hebben. De saak word vooz het Oerrecht gebraght / om de waarheid van deselve te ondersoeken / wanneer Hamitus / een onegte Soon van den Koningh / sijn aanbod / om de onschuld van de Koninginne / in een Owee bevegt / tegen Garcias den valschen aanklager te beweeren. Den Koningh hier over in groote berlegenheid sijnde / soo ondertaste een geestelijk per soon den voorszreven Garcias soodanigh / dat hy beleerd / de geselde betichtinge valsch te sijn: 't welk oorzaak was / dat hy inhabil verklaard wierd tot de erffenis van Castillen; welk Koninghrijk hem anders van Moeders wegen rechtvaardigh toequam: Hamitus in tegendeel wierd tot beooringe van sijne getrouwighepd / tot Koningh van Arragon gemaakt: komende Castillen / by uitterste wille / aan Ferdinand een ander soon van Sanctius.

Burgos.

Burgos, gelijk wy gefegt hebben / is de Hoofdstad van Oud Castillen / hebbende / behalven dit voozregt / noch omtrent de honderd en vyftig soo Stedekens als Dorpen onder sig / waar valse den tol en inkomsten / AlcaVala genaamt / ontfangt / en daar van jaarlyks aan den Koning / volgens de rekeninge van Salazar en Linschoten / een en veertig duisent sesshondert drie en dertig Ducaten uitkeerd. Se leid aan hethangen vaneen berg / inde gedaante van een halve maan. aan een snel lopende / dog onbehaarbare Riviere / Melanza genaamt / waar over bescheide bruggen leggen. De lugt is hier kouder en dogtiger als in andere plaatsen van Spanjen. Het Kasteel leid boven op den Bergh / meet versterkt sijnde dooz de natuur / als dooz de kunst. Se word al mede gerekend onder de eerste plaarsen / die de Chyristenen de Mooren weert ontweldigt hebben. Men spreekt'er de beste taal van gansch Spanjen / en de Inwoonders worden / van wegen haar byzindelijken ommevangh / boven andere van desen Landaard geyesen. Dese Stad is merckelijc opgekomsn / en dooz de Koningen van Castillen die hier een langen tijd haar Hof gehouden hebben / en dooz den ondergangh van Auca / van waar het Bisdom / in den jare 1075. herwaerts aan verplaatst is: sijnde het selve noch daar en boven / in den jare 1571. tot een Aarts-bisdom verheven / van het welke Pampelona / Calahorra /

horza / en Palencia afhangeijk sijn. Ze is vercierd met veel schoone gebouwen / onder welke noghtans het Paleis van den Wartsbischoppen van den Constapel uitmunten. Maar insonderheid is de Hoofdkerk een feer schoon geboutw: sijnde de bouwkunst daar aan getoond soo teeder / en het werk daar aan gemaakt soo uitnemende / dat het onder de Gotische werken vooz een van de voornaamste / ja zelfs vooz een proeffstuk / passeren kan. En behalven datse in sich selven seer groot is / soo sijn'er de Nutaren / soo konstigh in geboutw / dat de Misse op vyf Nutaren tefsens gedaen wordende / niemand dooz den anderen belet word. Nogh is'er een schoone groote Brugge / op welke een heerlyke Poozt is / waar dooz men in de Stad komt. Op dese Poozt staan sommige steenen Beelden rijkelyk berguld / en boven deselve de Maaght Maria / en beneden haer een andere statue met twee berfen / en daar onder Keyser Karel de Vyfde met dit opschrift:

DIVO CAROLO V. MAX. ROM. IMP. AUGUSTO, GAL-LICO, GERMANICO, AFRICANOQUE, REGI INVICTISSIMO S. P. Q. B. ANNO CIO IDC.

sijn de soo veel als:

DEN GODDELYKEN KAREL DE VYFDE, VERMAARD ROOMSCH KEYSER, ALTYD VERMEERDERAAR DES RYKS, ONVERWINNELYK FRANS, DUIJS, EN AFRIKAANS KONING; STELD DIT DEN RAAD ENDE HET VOLK VAN BURGOS, IN HET JAAR 1600.

Beneden en neffens den Keyser staan nogh andere Beelden / en onder by het gewelf van de Poozt / van gelijken twee Latijnsen berfen; maar aan de regter sijde van Karel / sijn soon Philippus de Tweede / met dit nabolgende opschrift:

APOTHEOSI PHILIPPO II. HISP. REGI, GALLICO, BRITANNICO, PUNICO, INDICO, CELTIBERO.

Dat is:

TER GEDAGTENISSE VAN PHILIPPUS DE TWEDE, KONINGH VAN SPANJEN, VRANKRYK, ENGELAND, CARTHAGO, INDIEN, EN CELTIBERIEN.

Tegen ober staat nogh een andre geschift / en aan de slinkerhand van Keyser Karel de Vyfde / sijn soons soon / Philippus de Derde / met dit opschrift:

PHILIPPO III. HÆREDITATIS ET PATERNÆ VIRTUTIS

114 Nieuwe Historische Reisbeschrijvinge van
TIS SUCCESSORI, PATRI PATRIÆ POTENTISSIMO,
INVICTISSIMO, ET RELIGIONIS ORTHODOXÆ PIEN-
TISSIMO PROTECTORI.

Willende soo veel seggen als :

TER EEREN VAN PHILIPPUS DE DERDE, NAVOL-
GER EN ERFGENAAM VAN SYN VADERS DEUGD EN
KONINGRYKEN, DEN MAGTIGHSTEN EN ONVERWIN-
NELYKSTEN VADER DES VADERLANDS, EN GODT-
VRUGHTIGH BESCHERMER VAN DE WAARE GODTS-
DIENST.

Op de andere syde staan noch twee Emblemata, of Sinnebeelden / met het Wapen van Castillen : Het eerste is een Boom / met dese woorden : ÆTERNUM EXSERENATA VIREBIT ; IN EEU-
WIGHEID SALSE VERMAKELYK BLOEIEN. Het andere is een hand / houdende een spiegel / of een klaren steen / met dese woorden : QUÆ RECTA ET FIDA PELLUCENT ; GOEDE EN OPREGTE DINGEN STEEKEN DOOR. Buiten de Stad / of om beter te seggen / in de Doozstad bega ; werwaarts men over drie steene bruggen komt / sijn de meeste Kloosters en Koninghlyke Gasthuisen : Men siet'er ook verscheide Tuinen / bebogtigd door Fonteynen van levendigh water. In het klooster der Capucijnen is een Crucifix / het welke van een gzoote heiligdom gehouden word. Het staat in een tamelyk gzoote Kapelle van het selve klooster / doch soo duister / dat het niet kan gesien worden / als door het licht der lampen / welke daar booz altoos byanden / en meer als honderd in 't getal sijn ; sommige van goud en andere van silber / en soo uitnemende gzoote / dat se het geheele verwelvel van die Kapelle bedekken. Daar sijn ook sestig silbere handelaars / hooger als de langhste mensch / en soo swaar dat men se van haer plaats niet bewegen kan / ten sy men met sijn twee of drie is. De dese staan op den grond / aan de syden des Altaars. De gene die'er boven opstaan / sijn van louter en massif goud. Tussen deselve staan kruiffen / van het selve metaal / vercierd met gesteenten / en kroonen / die over het Altaar hangen / in welke Diamanten en perlen / van een volmaakte schoonheid sijn. De Kapelle is met goudblazen / van een uitnemende dikte / behangen ; dat soodanigh met seldsaamheden en Gelosten bedekt is / dat die'er alle geen plaats konnen binden / waar door'er sommige in de Schatkamer bewaard worden. Het Crucifix selve staat op het Altaar verheven / by na levens gzoote / sijnde bedekt met drie gozdynen die ober malkander hangen / alle met perlen en dierbare gesteenten gebozduurd. Wanneer deselve vercheven worden ; 't welk niet geschied / dan na gzoote plegtelykheden verrijgt te hebben / en booz seer aansienelyke personen ; soo worden'er veel klokken geluid / en een ieder begeeft sich op sijn knien. Dit Crucifix is

is van gesneden werk / en kan niet beter gemaakt worden als het is ; ook sijn de verwen van het selve seer natuurlijk. Van de boorst / tot aan de voeten toe / is het bedekt met seer sijn Lywaad / vol ploep / het welke als een soort van een rook verbreed. Sommige sijn van gedagten / dat het dooz Nicobemus gemaakt is ; andere / die nog grooter liefhebbers van mirakelen sijn / willen dat het daar op een gansch goddelijke wijze van den hemel gebraght is : en my aangaande / ik geloof dat 'er de beurg van rijke Debotarissen / en de hand van konstige werkmeesters / het weeste toe gecontributeerd hebben. Nog is 'er op de wegh na Valladolid een ander befaamt Klooster / het welke sp in haar taal Huelgas , dat is / Avelijk noemen / om dat daar in niet anders als dogters van de eerste afstompe sijn. Men siet 'er gemeenlijk honderd en vyftigh van dese Hoijtelijke Nonnen : hebbende de Abdisse van dit Klooster nogh seventien andere Kloosters / veertien srape Steden / en vyftigh mindere onder sig ; van alle dewelke de verkiefinge der Gouverneurs / en Magistraten / aan haar welgeballen staat.

Valladolid , andersins Vallisoletum / eertijds de sitplaats der Koningen van Castilien / magh met recht noch tegenwoordigh booz een van de schoonste plaatsen van Spanjen passeren. Se leid in een schoon Veld / aan de Aiblere Pizuerga / of Pizurga / seventien mijlen ten Zuidwesten van Burgos. Se heeft een Bisdom / een Hooge schoole / een Parlement / en een Majoraat ; en boven dit alles heerlijke Kerken / en andere booztreffelijke geboutwen. De lugt sou 'er seer gesond sijn / ten waar de duistere nevel / die somtijds uit de boozschreven Aiblere oprijst / deselve niet nu en dan beswalkte. Ook sijn hier seer bermakelijke Lusthoven / Bzonnen / en oberbloed van allerhande saken : waar dooz de Koningen sich aldaar / als in een recht bequame plaats / geerne plaghten te onthouden. Men rekend dat 'er omtrent de elf duisend huisen inde Stad gebonden worden / behalven honderd en dertigh Kerken / Kloosters / en Kapellen : Onder welke de Kerk van S. Paulus nochtans de booznaamste is ; soo als onder andere pragtige geboutwen het Paleis van den Graaf van Benevento uitmunt. Rondom de geselde Kerk is een keeten gespannen / in welke die haar toeblyght konnen nemen / die ergens een doodslagh begaan hebben. Van den ingangh van de Kerk is een schoon portaal van loutere steenen beelden ; met een schoon gouden kruis boven op het selve. De Kerk van binnen is dooz en dooz op het cieelstke verguld aan het verwelfsel. Op het hooge Altaar staan twaalf silbere handelaren van een mans lenghte ; en dooz het gansch Klooster / waar in somtijds honderd en dertigh Dominicaner Monniken sijn / het wapen van den Hertogh van Lerma / met dit opschyft.

Valladolid

DUCES LERMÆ INSIGNIS HUIUS COENOBII VERI, ET
EX INGENTI DONATIONE PERPETUI PATRONI.

Dat is:

DE HERTOGEN VAN LERMA SYN VAN DIT VOORTREFFELYK KLOOSTER DE WARE, DE EENIGE, EN WEGENS HAAR VOORTREFFELYKE GIFTE, DE ALTYDDURENDE BESCHERMERS.

Uit de Kerk komt men door een kruisgangh in de Sacrificie / 't welk een deftig werk is / waar in den Hertogh van Lerma levens groote staat uitgeschilderd. Ook staan daar binnen de beeltenissen van alle Pausen / en Getuigen die om het geloof gestorven sijn. Daar boven alle is hier aanmerkelijk / de Schatkamer / in welke de Reliquien en Misgewaden bewaard worden. Naast dit gebouw staat des Konings Hof / in het welke veel aanmerkelijke dingen te sien sijn. By de poozt / onder een afdak / staat een vergulde Wagen op ronde klooten / op welke de Koninginne van Frankryk ertijds gebaren had / wanneer der een Vyde met Engeland was geslooten. Van hier gaat men opwaarts na de Dags-sale / die binnen den tijd van veertien dagen gebout is ; waar van het dak of verwessel ten eenemaal verguld is / en aan 't einde van de welke een vergulde Koninklijke Stoel staat / als mede rondom verscheide silvere handelaren. Uit dese Saal komt men in een gangh / waar in de afbeeldingen van sommige voortreffelijke Mannen / de belegeringe en beroberinge van St. Quintin / als mede een deftig Horologie / binnen Straatsburgh gemaakt / en een groote geijkenisse na dat van de voorszreven Stad hebbende / gesien worden. Hier by staat een Pellicaan / dzagende een Sphera, of Wereldkloot / waar onder dit Distichon, of Koppel-vers te lesen is :

Omnia metitur tempus, sed metior ipsum,
Artificis fragili, machina facta manu.

De tijd meet alle dingh ; en ik door 's meesters vlijdt,
Dus konstigh toegesteld, meet op mijn beurd de tijdt.

Beneden dese wandelgangh is een schoone Tuin met een dubbelde gal-lerpe / daar van gelijken schoone afbeeldingen gesien worden. Uit dese gaat men in een ander gallerpe / waar in uitermaten schoone vensters sijn / die ieder dertigh kroonen gekost hebben. Van hier gaat men door ses kamers van de Koninginne / en niet verre daar van daan is de kamer van de Dames / in welke Philippus de Vierde geboren is. Ook is in het selve Hof een wandelgangh / waar in beneffens andere afbeeldingen / de Keurvorst Frederik van Saxon / soo als hy in het harnas gebangen wierd / met een schjam in het aangesigt / te sien is. Door de rest word de Stad geregeerd door een Coxregidoz / die by den

Koningh vooz drie jaren word aangesteld / en tot sijn behulp twee Rigtsgeleerden / en agt en twintigh Raadsluiden heeft / dewelke dit ampt niet om boozdeel / maar om den luister die het selve toebzengt / koopen.

Avila, in 't Latijn Abula en Abucella, is een Stad in Oud Castilien / gelegen op de Sibiere Adaja / tussen Madrid en Salamanca / hebbende een Bisdom afhankelijk van Compostella. De gelegenheid van dese plaats is seer vermakelij / synde in een blakte / die dooz een louter geberghte omringht word / 't welk van dese plaats sijn naam heeft / en wegens sijn bzugtbaarheid en kostelijken wijn / hier omtrent seer vermaard is.

Avila.

Onder de vermaarde Steden in Spanjen word met recht geteld Segovia: gelegen in Oud Castilien / op een hoogte / en aan den 'samenloop van drie kleine Rivierts / van welke de Cresmo de boornaamste is. Segovia is niet alleen vooz sig selfs / maar ook ten opzigt van sijn bzabe Boorzteden / een aansienlijke en rebelijh groote Stad; worden de hier tot ober de seben duisend huisen geteld: ook word alhier het beste Laken gemaakt / dat ergens in gansch Spanjen gebonden word. De grond rondom is bzugtbaar / en het Bisdom rijk en aansienlijh. De Stad is met Coorzen en Bolwerken omringd / en het Koninghlijke Kasteel / El Palacio genaamt / leid op een hooge Kots / de boozschzeven Riviere / die'er rondom heenen loopen / het selve vooz een gragt verstrekkende. Onder andere aanmerkelijke dingen is hier een kostelijhe Zaal / ober al op het heerlijhste verguld en oppgeschikt; Waar in alle de Koningen van Spanjen / van Pelagius beginnende / tot op de Koninginne Johanna / Moeder van de Keyseren Karel de Vijfde / en Ferdinand de Eerste / in middelmatige lengte / op stoelen sittende / gesien worden. Maar boven dit alles sijn'er tot Segovia twee dingen seer aanmerkelijk; als namentlijk des selfs Munt en Waterleidinge. Dit laatste / 't sy dat het selve of dooz Trajanus / of dooz een ander gesicht is / is waarlijh een recht Romeinsch gebouw / en een werk waar ober men sich verwonderen moet. Het bestaat uit omtrent twee honderd boogen / die alle van een ongemeene hoogte sijn / hoewel deselve op sommige plaatsen twee boven malkanderen staan. Daar en boven is het uit enkele gehoutwen steenen gemaakt / die soo konstigh in den anderen sijn gevoegd / dat men / om het werk op te maken / nog kalk / nog siment / nog letwes anders / heeft gezuikt / of selfs van nooden gehad. Ober dit soo konstigh gebouw word het water van ober de vyf mijlen tot in en dooz de Stad gebjaght; staande aan het einde van het selve sommige bakken / die kleine gestoten ijere deuren hebben / dooz welke met een kraan het water en in de huisen / en waar men het andersing hebben wil / geleid word. De Munt is mede seer aanmerkelijk / wordende de Machine / waar mee het geld geslagen word / dooz het water omgedzeven / inboegen dat men hier mede in eenen dag soo veel kan uitregten / als elders in een gemeene Munterpe in een

Segovia.

Munt en waterleidinge tot Segovia.

Maand. Men wil dat dese Machine met al sijn toebehooren / derwaarts van Inspruk in Tirol gebraght sou sijn. Nogh moet als iets bysonders worden aangemerkt / dat elk bysonder persoon alhier de byzheid heft / van soo veeld goud of silver geld / en van soodanigen speele als hem wel gevald / volgens het gewigt en den stempel van sijn Majesteit / te laten Munten / mits dat hy'er de stoffen toe verschafft / en maer een kleine impositie betaald / die tot onderhoud van het Munthuis besteed word.

Siguenza. Siguenza, anders ook genaamt Seguntia, is een Stad in Oud Castilien / gelegen aan den voet van den Bergh Atencia / op de Riviere Henares / sesien mylen boven Alcala de Henares. Se heeft een Citadelle en Hooge School / en een Bisdom / afhankelijk van Toledo. Een halve myl van dese Stad siet men de plaats van het Oude Seguntia / een Stad der Celtiberiers; die daarom ook genaamt word Villa Vieia, 't welke Oude Stad te seggen is.

Osma, of Borgo d'Osma, by de Latijnen Uxama, is een Stad in Oud Castilien / gelegen aan de Durio / tien mylen ten Noorden van Siguenza / hebbende een Bisdom / afhankelijk van Toledo / benevens een Hooge School / die in den jare 1570. is opgerigt. Men siet aan de Durio regt tegen over het tegenwoordige Borgo d'Osma / het Oude Osma / 't welk door de Moren gecruicert is / synde niet anders als eenige elendige en verballene byskten van huisen daar van over gebleven.

Soria. Soria, andersins ook genaamt Numantia Nova, is tegenwoordigh de Hoofdstad van een Majoraat of Bailliege in Oud Castilien / gelegen op de Durio / bysien mylen ten Noorden van Siguenza. Dese Stad is gebouwt uit de ruinen van het Oude Numantia, soo vermaard in de Roomsche Historien / wegens haar dapperheid en standvastigheid / volgende in die beide het voorbeeld van die van Saguntum; maar dese in 't betoonen van haar getrouwigheid vooz / en geene in 't verdedigen van haar byzheid tegen de Romeinen: Latende aan Scipio / die niet lange van te hooren Carthago had verdelghd / niet anders over om te zegepalen / als de naam van Numantia. De elendige ruinen van dese Stad / onder welke die dappere Inwoonders sijn zelfs begraven hebben / sijn nog te sien omtrent een myl ten Noorden van het tegenwoordige Soria / 't welk om de voorszjebten redten de naam draaght van het Nieuwe Numantia.

Calahorra. Calahorra, by de Latijnen bekend onder de naam van Calaguris, is een Bisschoppijke Stad in Oud Castilien / op de Frontieren van het Koninkrijck Navarre / aande Riviere Ebro / ter plaats daar de Cicados di Castilla in deselve valt / tussen Longzono en Tudela / omtrent negen mylen van de eene en van de andere.

S. Domingo de la Calçada. S. Domingo de la Calçada, in 't Latyn Calciata en Dominicopolis, is een Stad in Oud Castilien / in het Landschap van Rioxa of Rioxa, agt mylen ten Westen van Longzono. Dese plaats word seer veel

befogt door de Pelgzijs; waar van wy ter occasie van de beschrijvinge van Nabarre een aardige plaifanterie hebben bygebracht / die H. Ed. daar ter plaatse op sijn gemak kan nasien / en sig onthouden van lachen / indien 't hem anders gebeurt mag.

Nagera, of Najara, booz desen Nagaxarafa, Garusia, en Anagarum, is van gelyken een Stad in Oud Castillen / in het boozschreven Land-
 schap van Rioxa, aan het kleine Riviertje Nagerilla / tussen S. Do-
 mingo de la Calcada / en Logzono / omtrent vier mijlen van de eene
 en de andere. Het heeft den tytel van een Hertogdom / en had booz
 desen ook een Bisdom / 't welk tegenwoordigh na St. Domingo is
 overgebracht.

Nagera.

Logrono, in 't Latijn Lucronium, is een Stad in Oud Castillen /
 mede in het boozschreven Landschap van Rioxa, aan de Riviere Ebro /
 op de Fronterren van Nabarre. Logzono is een groote en vermaar-
 de Stad / daar van alles wel te bekomen is. Rondom deselve is een
 heerlijk getwas van Wijn en Landbzugten / en een bestige gelegenheid
 om wild te hangen. De Inwoonders sijn beroemd / wegens haar
 getrouwigheid en oozlogs daden / en van Keeser Karel de Vyfde met
 sonderlinge privilegien begunstigd. Men wil dat tot aanwas van Lo-
 gzono ook gecontribueert heeft / het verval van Varia, een Stad der
 Beroneen / omtrent een mijl van Logzono / aan het kleine Riviertje
 Madres.

Logrono.

Het Noozder gedeelte van Castillen besien hebbende / soo komen
 wy nu tot het Zuiden / 't welk in tegen overstellinge van het eerste
 Nieuw Castillen genaamt word / en dat om deselve reden / waar-
 om het boozgaande Oud Castillen genaamt wierd; te weten / om
 dat het soo veel te later van de Mooren herwonnen is. Ten tyde
 van de Mooren wierd het selve na desselfs Hoofstad Toledo genaamt /
 welken tytel de Koningen van Spanjen noch heden ten dage in alle
 haar Acten en Edicten gebzuisken / sijnde de naam van nieuw Castil-
 lien eerst in 't laaste bande elfde eeuw bekend geworden / en alsoo ober
 de drie honderd jaren jonger / als die van Toledo. Dit Castillen is
 tegenwoordig sonder tegenspreken het grootste en vermaardste Koning-
 rijk van Spanjen / hebbende honderd en twintig mylen in de lengte / van
 het Oosten tot het Westen / en tagentigh in de bzeete / van het Noozden
 tot het Zuiden / en daar en boven het opperste gebied ober alle Staten
 en Koningrijken / soo binnen als buiten Europa gelegen / en tot de
 Monarchie van Spanjen behoorende: sijnde het ook wel ten principa-
 le om dese reden / waarom de Castillanen van andere Staten van
 Spanjen te gelyk gebzeest ende gehaat worden. Het strekt sich uit
 langhs de Riviere Tagus en Guadiana / die van het Oosten tot het
 Westen dwers door het selve heen loopen: en begrypt tegenwoordigh
 dese vier nabolgende Landschappen / te weten het Spaanse Estrema-
 dura / ende la Manche / leggende tegen het Zuiden; la Sierra / en-
 de Alcaria / tegen het Noozden. Het grenst ten Noozden aan Oud
 Castillen; ten Oosten aan Valencien; ten Zuiden aan Andalufen;

Nieuw
 Castilien
 waarom
 alsoo ge-
 naamt.

Desselfs
 gelegen-
 heid en
 groote.

120 Nieuwe Historische Reisbeschrijvinge van
 en ten Westen aan Portugal. De voornaamste Steden van het sel-
 ve / vooz soo verre Estremadura daar onber woꝝd begrepen / sijn Ma-
 drid ; de tegenwoꝝdige Hoofdstad / Toledo, Alcalá de Henares,
 Guadalaxara, Cuença, Alcantara, Ciudad Real, Truxillo, Me-
 rida, Badajos, Coria, en Placentia. Maar alsoo wy van de vyf
 laatste / in de beschrijvinge van Estremadura / reeds gehandelt heb-
 ben / soo sullen wy vooz het tegenwoꝝdige maar van de seven eer-
 ste spreken ; die ons soo overbloedigen stoffe verschaffen sullen / dat ik
 niet en geloove / dat A. Ed. roemwaardige weestlust ergens beter / als
 op dese plaatse / boldaan sal sijn. En wie twijfeld / of het eenige Ma-
 drid / benevens de Koninglyke Lusthuisen van Aranjues, het Escu-
 rial, &c. sal genoegh sijn / om soo wel vooz dese waarheid te gua-
 randeren / als my van alle byredspakelijheid wy te kennen. Den
 Italiaansen veelschryver / ik meen Georgio Leti / verhaald in 't leven
 van den Hertog van Ossuna / dat Don Pedro de Ronquillo / Spaansch
 Ambassadeur tot Londen / hem op sekeren tyd vpsfigh Sinnis had
 geschonken / en te gelijk een boekje met dic opschyft : Sola Madrid es
 Corte ; Madryd alleen is waarbygh een Hof genaamt te woꝝden : daar
 by voegende dat het selve van grooter waarde was / dan alle de schat-
 ten van de wereld. Dooz my / 'k had lieber die vpsfigh Sinnis als dat
 boekje / om dat my dunkt dat'er te veel van die Spaanse grootspre-
 kenthept onderloopt : maar dat is soo eigen aan desen Landdaard / in-
 sonderheid wanneer se van Madryd spreken / dat se sich niet ontsien het
 selve nevens den Hemel te stellen. A. Ed. kan verskerd sijn / dat ik
 my aan alle dese blaaskakerpen niet sal stooren / maar de saak met alle
 bedenkelijke opregtheid voozstellen / sonder deselve in 't minste gedeelte
 te verkleinen of te vergooten / oozdelende dat dic het beste middel is /
 om'er de rechte waarde van te kennen / en sich selven tegen alle repro-
 ches in velligheid te stellen.

Madrid.

Om dan met Madryd te beginnen / soo is het selve de tegenwoꝝdige
 Hoofdstad / hebbende de Koningen van Spanjen zederd meer als een
 eeuw aldaar haar Hof gehouden : het welke om de waarheid te seggen /
 daar aan den grootsten luister heeft toegebragt. Se leid in nieuwe Ca-
 stillen / aan de Riviere Manzanarez / twaalf mylen ten Noorden van
 Toledo / en vier mylen ten Westen van Alcalá de Henares. Men kanse
 als een oude en nieuwe Stad aanmerken ; de oude die met muren van
 roodachtige hepen is omvangen ; de nieuwe die buiten den ommetrek
 van de muren leid / waar van Philippus de Tweede wel de voornaam-
 ste oorzak is / als hebbende deselve / siederd sijn verblijf aldaar / dus
 verre uitgeleid / en vercierd met verscheide Italiaansche geboutwen.
 Domus / Thuanus / en Strada / noemen se Mantua Carpetanorum ;
 andere meenen datse uit de ruinen van dese Stad gebout is ; sijnde
 het selve tegenwoꝝdigh een Doorp / bekend onder de naam van Villa
 Mantua, omtrent een myl van Madryd gelegen. De Landbeschrij-
 vers merken aan / dat Madryd als in het herte van Spanjen moet sijn
 ge

gelegen / om dat de kleine Stad Pinto genaamt / 't welk in 't Latijn Punctum, of Middelpunt / te seggen is / maar drie mijlen van deselve is gescheiden / en egter sijn naam van wegen dese standplaats heeft gekregen. De lugt is'er soo gezond en sulver / dat men oordeelt / dat dit de boornaamste reden geweest is / dat de Koningen van Spanjen deselve tot haar sitplaats hebben verhooren. Want Karel de Vijfde / eens een langen tijd met een vierdenaagse koozts synde gequeld geweest / en sich herwaarts hebbende begeben / wierd daar van verlost in weinige dagen. Het water word van gelijken booz soo goed ghout en / dat den Cardinaal Infant / en Don Jan van Oostenryk / het selve van daar in verzegele flessen ontboden in de Nederlanden / om het selve booz haar ordinaris dzank te gebruiken. Die gene die Madzid in groote by Parijs bergeleken hebben / hebben het selve gedaan op het rapport van desen of geenen Spanjaard / die vande eene plaats te voorzellig / en van de andere te nadselig gesprooken heeft / of misschien geen van beiden gesien ; soo verre is het daar van daan / dat Madzid by Parijs / of in grootheid van de plaats / of in heerlijkheid van geboutwen / sou wesen te vergelyken. Men heeft / om van het eerste te oordeelen / niet anders te doen / als de eene en de andere van dese plaatsen rond te gaan / en men sal bevinden / dat Madzid / met alle de huisen en hoven / die het selve tot Doozsteden verstreken / niet meer als vyftien duysend ses honderd gemeene treden in den ommetrek heeft ; daar in tegendeel Parijs / de Doozsteden daar onder begrepen synde / ses en twintigh duysend acht honderd en vyftigh / diergelijke schyeden heeft. Ondertussen is Madzid tegenwoordigh de volkrijkste Stad van gansch Spanjen / wordende het getal der Inwoonderen gemeentlijk geschat op tuffen de twee en dziemaal honderd duysend zielen. De Stad leyd aan een vermakelijke plaats / en heeft rondom tamelijke vryghbare Velden / hoewel'er ook tuffen beiden veel steenhullen sijn / uit dewelke een meenichte van Kiesel en Duursteen gezaen worden : hebbende dit misschien occasie gegeven heeft aan den Spaansen Poet Johannes de Menna , van dese plaats te noemen Madritium igne cinctum ; en dat daar van daan het gesegh der Spanjaarden gekomen is / dat de muren van dese Stad van vuur waren / om datse / als reeds is aangewesen / uit diergelijke steenen gebout sijn. De straten van dese Stad sijn doozgaans langh en regh / en van een schoone byete / maar daar en is niets slegter bebloerd als dese / en hoe langhsaam men daar dooz rijd / soo heeft men het lichaam als gebooken / dooz al het hotfen en stooten van de oneffenheid deser straten. Volk is'er soo veel sijn / en andere builgheden / die uit de vensters / als anders / gewoopen worden / dat het selve aan Marini stof gegeven heeft / tot het maken van een gebigt / 't welk onder de naam van Merdeida di Madrid bekend is. Om dit soort van builgheden / 't welk van boven komt af te weeren / sijn in de boornaamste straten schoone gewelfde gangen gebout / maar belangende den modder die op de straten leyt / de paarden gaan'er dik-